

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ОПТИМІЗАЦІЯ РИЗИКІВ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

(назва навчальної дисципліни)

ЗАВДАННЯ

**для комплексної контрольної роботи
з навчальної дисципліни
підготовки докторів філософії**

зі спеціальності 072 ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

(шифр і назва спеціальності)

2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

кафедрою БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ , протокол №12 від 06.04.2016

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Метою проведення комплексних контрольних робіт (ККР) з навчальної дисципліни «Оптимізація ризиків банківської діяльності» є заміри залишкових знань здобувачів

Проведення ККР необхідне в наступних випадках:

- а) проведення самоаналізу ВНЗ (в т.ч. акредитаційного);
- б) проведення самоаналізу спеціальності (в т.ч. акредитаційного);
- в) проведення акредитаційної експертизи;
- г) формування акредитаційної справи.

ККР є обов'язковим елементом комплексу матеріалів навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни, яке входить до складу освітньо-наукової програми підготовки здобувачів ступеня доктора філософії по спеціальності 072 ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ.

ККР є способом діагностики якості вищої освіти.

До виконання ККР залучаються всі здобувачі спеціальності 072 ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ всіх форм навчання, після завершення ними вивчення даної дисципліни. У цих заходах мають прийняти участь не менше 90% спискового складу здобувачів, які перевіряються.

ККР з навчальної дисципліни «Оптимізація ризиків банківської діяльності» розробляється у відповідності до програми навчальної дисципліни.

Пакет ККР з навчальної дисципліни «Оптимізація ризиків банківської діяльності» включає мінімум 30 варіантів.

Кожен варіант складається з 5 практичних завдань для контролю теоретичних знань і практичних навичок здобувача.

Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач за виконання всіх завдань комплексної контрольної роботи, - 100.

Розподіл балів за виконання кожного завдання ККР наведено у розділі 3.

Тривалість виконання ККР з навчальної дисципліни «Оптимізація ризиків банківської діяльності» - 2 години - 00 хвилин.

Пакети ККР розроблено кафедрою банківської справи.

До складу пакетів ККР входить:

1. Програма навчальної дисципліни.
2. Анотація до комплексної контрольної роботи.
3. Комплексна контрольна робота з дисципліни.
4. Критерії оцінювання виконання завдань комплексної контрольної роботи.
5. Рецензія на комплексну контрольну роботу.

6. Перелік довідкової літератури, використання якої дозволяється при виконанні комплексної контрольної роботи.

Наслідки (результати) виконання ККР з навчальної дисципліни «Оптимізація ризиків банківської діяльності» є предметом ретельного аналізу кафедрою банківської справи з метою виявлення недоліків у підготовці здобувачів і розробки заходів по їх усуненню.

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОМПЛЕКСНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

2.1. Зразок ККР

Завдання 1 (стереотипне)

Випускник вищого навчального закладу отримав пропозицію вибору двох місць роботи. Йому потрібно здійснити вибір однієї з цих пропозицій на основі такої інформації:

Місце роботи	1 варіант		2 варіант	
	Імовірність	Дохід, ум.од.	Імовірність	Дохід, ум.од.
А	0,5	120	0,5	220
Б	0,4	110	0,6	210

Зробити висновки щодо вибору місця роботи.

Завдання 2 (стереотипне)

Кредитний портфель банку має такий вигляд:

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
S_i	100	350	800	650	200	900	750	150	400	500
$p_i(c)$	0,2	0,3	0,1	0,5	0,4	0,6	0,05	0,3	0,15	0,25

де S_i – сума i -ї кредитної угоди (тис.грн.);

$p_i(c)$ – кредитний ризик щодо її кредитної угоди.

Визначити можливу (сподівану) величину збитків за кредитним портфелем, середньозважений кредитний портфельний ризик, дисперсію (варіацію) та середньоквадратичне відхилення кредитних ризиків щодо угод, які складають кредитний портфель банку.

Завдання 3 (діагностичне)

Приватний підприємець заощадив 20 тис.ум.од. Потім запозичив у партнера ще 80 тис.ум.од. під 10% річних. Підприємець вирішив інвестувати всю готівку в акції відомої компанії розраховуючи на річне зростання курсу в 20%. Під впливом світової економічної кризи курс почав падати. Коли курс знизився на 40% підприємець продав ненадійні акції. В результаті було повернено 60 тис.ум.од., збитки склали 48 тис.ум.од.

Відомо, що партнер вклав 100 тис.ум.од. і повернув 60 тис.ум.од.

Визначити ступінь ризику для приватного підприємця та його партнера. Зробити висновки.

Завдання 4 (діагностичне)

Фірма проводила операції з двома видами акцій. Ефективність їх є випадковою величиною і залежить від стану економічного середовища. Сподівана ефективність цих акцій однакова.

Експерти вважають, що на ринку можуть виникнути дві ситуації:

$$Q_1 - z p_1 = 0,2$$

$$Q_2 - z p_2 = 0,8$$

Різні акції реагують на ці ситуації по різному.

Курс акцій першого виду у ситуації Q_1 зростає на 5%, у ситуації Q_2 на 1,25%.

Курс акцій другого виду у ситуації Q_1 падає на 1%, у ситуації Q_2 зростає на 2,75%.

Якщо припустити, що інвестор взяв гроші в борг під 1,5% річних, йому необхідно терміново прийняти рішення: які акції слід придбати?

Завдання 5 (евристичне)

Ви є володарями двох різних звичайних акцій А та Б (1,2) з:

$M_1=40\%$	$M_2=60\%$
$\sigma_1=5\%$	$\sigma_2=8\%$

$$i p_{12}=0/$$

Обчислити та проаналізувати сподівану норму прибутку та ризик портфелів, які можливо сформувані з цих акцій. (До розв'язання завдання включити графічне пояснення).

2.2. Перелік завдань, які включено до складу ККР

До складу ККР включено:

- два стереотипних завдання;
- два діагностичних завдання;
- одне евристичне завдання.

3. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ КОМПЛЕКСНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Виконання кожного завдання комплексної контрольної роботи оцінюється відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 3.1).

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Розподіл балів за виконання завдань комплексної контрольної роботи наведено в табл. 3.2.

Розподіл балів за завданнями для комплексних контрольних робіт

Завдання ККР (у кожному варіанті)	Комплексна контрольна робота					Сума балів
	ЗККР1	ЗККР2	ЗККР3	ЗККР4	ЗККР5	
Максимальна кількість балів	20	20	20	20	20	100

ЗККР – завдання для комплексної контрольної роботи.

Визначення загальної оцінки за результатами колоквиуму здійснюється як сума оцінок за кожне завдання з врахуванням наступних критеріїв оцінювання:

якщо при виконанні будь-якого ЗККР допущені незначні помилки, але вірний хід роботи, то максимальна оцінка за таке ЗККР зменшується на 1-2 бали;

при наявності значних помилок, або виконання тільки частини певного ЗККР максимальна оцінка за таке ЗККР зменшується на 5-10 балів.

У разі якщо завдання не вирішене здобувач отримує за нього 0 балів.

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей зрізу залишкових знань здобувачів та іншої академічної документації.

4. РЕЦЕНЗІЯ НА КОМПЛЕКСНУ КОНТРОЛЬНУ РОБОТУ

В умовах досить мінливого нестабільного середовища українські банки у своїй діяльності постійно наражаються на певні ризики. Своєчасне виявлення ризику та якісне застосування ризик-менеджменту дозволить банкам уникнути втрат. Необхідними при таких умовах стає те, що керівництво банків повинно постійно здійснювати пошук сучасних досконалих методів оптимізації ризиків банківської діяльності.

Новизна комплексної контрольної роботи полягає в пропозиції створення та розробці схеми визначення набуття здобувачами компетентнісного підходу до вивчення навчальної дисципліни «Оптимізація ризиків банківської діяльності». Опанування здобувачами основами оптимізації ризиків та управління ними дозволить знизити операційні (адміністративні) ризики банку, а також розробити моделі управління кредитними ризиками, що в свою чергу дозволить урахувати всі аспекти цього процесу в практичній діяльності банку. Це забезпечить здійснення повного комплексу заходів з управління ризиками, якщо перед здобувачами виникне завдання продемонструвати набуті під час навчання знання в практичній діяльності банку, або при наданні здобувачами консультаційної наукової допомоги при оформленні договорів/контрактів між навчальним закладом та банками.

Висвітлені здобувачами в процесі вирішення завдань комплексної контрольної роботи теоретичні узагальнення та методичні рекомендації щодо вдосконалення процесу оптимізації ризиків банківської діяльності повинні бути направлені на впровадження ефективної антикризової стратегії та кредитної політики банку.

Відповіді на завдання ККР з навчальної дисципліни «Оптимізація ризиків банківської діяльності» повинні мати має логічну послідовність та високий теоретичний рівень, бути написані грамотною науковою мовою, відповідати вимогам, які пред'являються до виконання ККР кафедрою банківської справи.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

5.1. Основна

1. Аналіз і управління економічним ризиком: навч. посіб. Для студ. вищ. навч. закладів / А.В. Матвійчук ; Вінниц.нац. технік.ун-т. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 219 с.
2. Аналіз моделювання та управління економічним ризиком: Навч.-метод. посіб./В.В. Вітлинський, П.І. Верченко. – К. : КНЕУ, 2000. – 292 с.
3. Банківські ризики. Теорія та практика управління Примостка Людмила, Лисенок Алексей, Чуб Елена. / Монографія КНЕУ, 2008. – 456 с.
4. Ризики в банківській системі країн Європейського Союзу: методи визначення та управління: /Савченко О. Г. / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. - К., 2004. - 235 с.

5. Управління банківськими ризиками: навчальний посібник / Мін-во освіти і науки України, ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана» ; ред. Л. Примостка. – 2-ге вид., без змін. – К. : КНЕУ, 2009. – 600 с.
6. Управління кредитним ризиком банку: монографія / О. А. Криклій, Н. Г. Маслак. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008. – 86 с.
7. Управління ризиками в банківській діяльності: /Галапуп Н. Д./ Тернопільська академія народного господарства. – Т., 2001. – 225 с.
8. Управління ризиками та економічною безпекою: навч.-метод. посіб. для сам ост. вивч. дисципліни / [О.Д. Гудзинський, С.М. Судомир, Т.О. Гуренко, Н.В. Гайдамак]. – К.:ІПК ДСЗУ, 2010. – 237 с.
9. Ющенко В. А. Управління валютними ризиками: Навч. посібник / В. А. Ющенко, В. І. Міщенко. – К. : Знання, 1998. – 444 с.

5.2. Додаткова

10. Банківські операції: Підручник – 2-ге вид., випр. і доп. / А.М.Мороз, М.І.Савлук, М.Ф.Пуховакіна та ін.; За ред. д-ра екон.наук, проф. А.М.Мороза. – К. : КНЕУ, 2002. – 476 с.
11. Беляков А.В. Банковские риски: проблемы учета, управления и регулирования: Разраб. по упр. банком / А.В.Беляков М. : БДЦ-пресс, 2003. – 256 с.
12. Внукова Н.Н.. Банковские операции: расчетное и кредитное обслуживание предприятий: Навч. посібник. – Харків : ВАТ «Модель Всесвіту», 2002. - 512 с.
13. Волкова Н.И., Герасименко Р.А., Чашко Т.А.. Управление банковской деятельностью: Учебно-практическое пособие / Под общей редакцией П.В.Егорова. – Донецк ООО «Юго-Восток Лтд», 2003. - 338 с.
14. Волошин ,И. В. Оценка банковских рисков: новые подходы/И.В.Волошин К. :Эльга, 2004. – 213 с.
15. Грюнинг Х. ван Брайович, Братанович С. Анализ банковских рисков: Система оценки корпоратив. упр. и упр. финансовым риском : Пер. с англ/Хенни ван Грюнинг, Соня Брайович Братанович; Вступ.сл. к рос.изд. : К.Р. Тагирбеков М. :Весь Мир, 2003. – 289 с.
16. Кабушкин С.Н Управление банковским кредитным риском: Учеб. пособие [для вузов]/С.Н.Кабушкин М. :Новое знание, 2004. – 336 с.
17. Капіталізація банків: методи оцінювання та напрямки підвищення: монографія / В. В. Коваленко, К. Ф. Черкашина. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 153 с.
18. Круш П.В., Поліщук С.В. Оцінка бізнесу: Навчальний посібник. – Київ : Центр навчальної літератури, 2004. – 264 с.

19. Лисенок ,О.В. Управління ризиками в банку: Автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.04.01/О.В. Лисенок ;Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана К. , 2006. – 19 с.

20. Основы банковской деятельности (Банковское дело): Учебное пособие / Под ред. Тагирбекова К.Р. –М., Изд. дом «ИНФРА-М», Изд-во «Весь мир», 2001. – 720 с.

21. Соколов ,Ю.А. Амосова Н.А. Система страхования банковских рисков/Ю.А. Соколов, Н.А. Амосова М. :Элит, 2003. – 287 с.

22. Управление рисками: Учеб. Пособ. – 2-е изд., испр. и доп. – СПб. : ОЦЭиМ, 2004. – 457 с.

23. Шелудько, Валентина Миколаївна. Фінансовий ринок: підручник / В. М. Шелудько. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2008. – 535 с.

5.3. Ресурси Інтернет

Таблиця 5.1

№ з/п	Назва видання	Адреса в Інтернеті
1	2	3
24.	Державний комітет статистики України	http://www.ukrstat.gov.ua
25.	Комітет економічних реформ	http://www.president.gov.ua
26.	Ліга Бізнес-Інформ	http://www.liga.net
27.	Національне агентство України з питань розвитку та європейської інтеграції	http://www.investing.org.ua/ua/default/491
28.	Національний інститут стратегічних досліджень	http://www.niss.gov.ua
29.	Нормативні акти України	http://www.nau.kiev.ua
30.	Офіційний сайт Верховної Ради України	http://www.rada.gov.ua
31.	Офіційний сайт Національного банку України	http://www.bank.gov.ua
32.	Право. Україна	http://www.legal.com.ua
33.	Українське право	http://www.ukrpravo.com
34.	Урядовий портал	http://www.kmu.gov.ua